

What Hope for us Remains now He is Gone?

Elegieën uit de Restauratie en charitatieve lofzangen uit de achttiende eeuw

Overleed in het Engeland van na de Restauratie (1660) een lid van het koninklijk huis of een ander vooraanstaand persoon, dan was het in culturele kringen gebruik om op muzikale wijze bij het leven van de overledene stil te staan. De geëigende vorm was een poëtische *ode* gezet op (min of meer) theatrale muziek. Dergelijke oden waren meestal gebaseerd op klassieke of pastorale thema's en konden in lengte variëren van een (relatief) korte, gecomponeerde declamatie voor stem en *continuo*, tot een kamermuziekwerk voor meerdere stemmen, of zelfs tot een grootschalige productie voor een volledig koor (inclusief solostemmen) en uitgebreid orkest. Zowel Karel II als Mary Stuart waren het onderwerp van herdenkingsstukken van de hand van Henry Purcell. Zelf konden de componisten ook het onderwerp zijn van zulke *death odes*, zo schreef Purcell een elegie voor Matthew Locke en deden John Blow en Jeremiah Clarke datzelfde voor Purcell. Deze oden, gekenmerkt door zowel diepe emotie als muzikale extravagantie, zijn bij uitstek te rekenen tot de nalatenschap van de componisten uit de Restauratie.

Vijftig jaar later was het voor de goeude burgers van Groot-Brittannië in de mode om een charitatieve instelling op te richten. Hierbij viel het goede doel (het opzetten van een sociaal vangnet voor de behoeftige medemens) samen met een uitgelezen mogelijkheid zijn of haar naam als weldoener te laten voortbestaan. Van deze trend was het jaarlijkse benefietconcert een wezenlijk onderdeel. Een sprekend voorbeeld is *Charity Anthem* dat William Boyce – alleen Händel stond destijds in hoger aanzien – schreef voor een benefietconcert ter financiële ondersteuning van *Mercer's Hospital* in Dublin. Dit ziekenhuis was opgericht in opdracht van Mary Mercer na haar overlijden in 1734 en staat tevens in verband met de eerste uitvoering van Händels *Messiah*. Händels betrokkenheid bij liefdadigheidsinstellingen blijkt eveneens uit zijn jarenlange verbintenis met het *Foundling Hospital* te Londen, waarvoor hij het fameuze *Foundling Hospital Anthem* schreef. Het is niet verwonderlijk dat zowel Boyce als Händel, de grote mannen van de Engelse muziek van de achttiende eeuw, een bewerking hebben gemaakt van de psalmttekst 'Gelukkig wie zorgt voor de armen'.

In het (Groot-) Brittannië van de zeventiende en achttiende eeuw heeft men muziek en poëzie op twee unieke manieren weten te verbinden met de dood: als persoonlijke uiting van muzikale verbeelding en als weloverwogen middel ter verwezenlijking van een publiek doel. De nagelaten werken vormen een muzikaal testament met een zowel persoonlijk als publiek karakter.

Purcell: ***What Hope for us Remains now He is Gone?***
[Elegy on the death of Matthew Locke, 1677]

The Queen's Epicedium [Three funeral elegies for Queen Mary, 1694]

John Blow: ***No, Lesbia, No, you ask in Vain***

Purcell: ***Incassum, Lesbia***
O Dive Custos

John Blow: ***Mark how the Lark and Linnet Sing***
[Ode on the Death of Henry Purcell, 1695]

Jeremiah Clarke: ***Come, Come Along for a Dance and a Song***
[Ode on the Death of Henry Purcell, 1695]

William Boyce: ***Blessed are They that Considereth the Poor***
[For the benefit of Mercer's Hospital, 1741]

Handel: ***Blessed are They that Considereth the Poor***
['Foundling Hospital Anthem', 1749]

12- of 18-stemmig koor, 12 strings, 7 winds, 2 continuo